

**Nagroda im. Jana i Wojciecha Wawrzynków
na najlepszą pracę magisterską
poświęconą dziejom politycznym,
kulturze i problemom społecznym Śląska**

Doroczna **Nagroda imienia Jana i Wojciecha Wawrzynków** (w latach 1991–2005 Nagroda im. Wojciecha Wawrzynka) ustanowiona została w 1991 r. z inicjatywy Rodziny Patronów Nagrody.

Intencją fundatorów jest zachęcenie studentów do podejmowania badań śląskoznawczych wystrzegających świadomość społeczną w dziedzinach objętych formułą nagrody, tj. w zakresie nauk humanistycznych i społecznych w odniesieniu do Śląska jako krainy historyczno-geograficznej.

W XXXII edycji konkursu Kapituła Nagrody im. Jana i Wojciecha Wawrzynków postanowiła przyznać nagrodę główną **mgr. Michałowi Sośnikowi** za pracę *Dzieje kościoła i parafii pw. św. Jana Nepomucena w Sławicach (1929–1985–2018)*, Uniwersytet Opolski, promotor: ks. dr hab. Piotr Górecki, prof. UO.

Informacja o Autorze nagrodzonej pracy.

Ks. Michał Sośnik – ukończył w 2011 r. Publiczne Liceum Ogólnokształcące nr V w Opolu. W latach 2011–2014 studiował historię na Uniwersytecie Opolskim o specjalności nauczycielskiej (historia i WOS) oraz historia sztuki z dokumentacją muzealno-biblioteczną. W latach 2013–2014 w ramach programu Erasmus studiował w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Heidelbergu. Trzyletnie studia ukończył licencjatem. W latach 2016–2022 odbył studia filozoficzno-teologiczne (dwa lata w Katowicach-Panewnikach, rok w Niemczech – Katholische Universität Eichstätt–Ingolstadt, trzy lata w Opolu). W 2022 r. obronił pracę magisterską na Uniwersytecie Opolskim zatytułowaną „Dzieje kościoła i parafii pw. św. Jana Nepomucena w Sławicach (1929–1985–2018)”.

Tytuł pracy:

Dzieje kościoła i parafii pw. św. Jana Nepomucena w Sławicach (1929–1985–2018).

Streszczenie pracy:

Celem pracy było ukazanie historii sławickiego kościoła, a także naszkicowanie procesu kształtowania się wspólnoty parafialnej z podkreśleniem dużego zaangażowania duszpasterzy i wielu wiernych w jej powstanie i funkcjonowanie. Zarys dziejów tej lokalnej wspólnoty został skąpo opisany w literaturze i dotychczas nie doczekał się obszernego naukowego opracowania. Niniejsza monografia odnosi się do całościowej wizji dziejów kościoła i parafii w Sławicach. Publikacja została podzielona na pięć w miarę równych objętościowo rozdziałów.

Dla głębszego rozumienia kontekstu niniejszej pracy w pierwszym rozdziale na podstawie dostępnej literatury, nakreślono krótką historię miejscowości oraz podano zarys przynależności Sławic do parafii pw. Krzyża Świętego w Opolu w latach 1223–1937. Opisano również historię kaplicy pw. Najświętszej Maryi Panny przy ul. Krótkiej, w której wierni ze Sławic gromadzili się na modlitwie od XIX w. Nie zapomniano przybliżyć dziejów lokalnego kultu św. Jana Nepomucena.

W rozdziale kolejnym nakreślono biografię ks. prałata Józefa Kubisa – inicjatora budowy kilku kościołów w Opolu, w tym świątyni w Sławicach. Został tu również przedstawiony przebieg prac budowlanych, dzięki którym wzniesiono kościoły pw. św. Jana Nepomucena w Sławicach i pw. św. Michała Archanioła w Opolu-Półwsi. Scharakteryzowano także walory architektoniczne oraz wyposażenie obu kościołów. Ponadto opisano proces wydzielenia kościołów w Opolu-Półwsi i Sławicach z parafii macierzystej w Opolu oraz ustanowienie przy nich samodzielnego duszpasterstwa.

W rozdziale trzecim przedstawiono ważne fakty z dziejów świątyni w Sławicach jako filii parafii pw. św. Michała Archanioła w Półwsi w latach 1937–1985. Opisano ogólny obraz parafii i filii wraz z podaniem struktury materialnej parafii, w tym i przeprowadzonych różnych prac renowacyjnych. Opisano również ówczesne inicjatywy duszpasterskie, uwzględniając ich wspólne i samodzielne działania.

Dzieje samodzielnej parafii pw. św. Jana Nepomucena, erygowanej w 1985 r., zostały opisane w czwartym rozdziale. Wcześniej zawarto zagadnienia dotyczące procesu wydzielenia sławickiej parafii z dotychczasowego związku kościelnego z parafią w Opolu-Półwsi. Dla przejrzystości pracy scharakteryzowano również pierwszego proboszcza parafii – ks. prałata Piotra Kondzielę. Dalej podano materialny status parafii, uwzględniając najistotniejsze prace budowlane i restauracyjne. Nakreślono także zarys dziejów jedyne w Polsce domu zakonnego siostr ze Zgromadzenia Córek św. Kamila, znajdującego się w bezpośrednim sąsiedztwie kościoła parafialnego.

W ostatnim rozdziale scharakteryzowano główne inicjatywy duszpasterskie w Sławicach w latach 1985–2018. Opisano m.in. służbę Bożą w parafii wraz z celebracją roku liturgicznego, posługę sakramentalną oraz organizowane w parafii procesje i pielgrzymki. Dodatkowo opisano działalność osób zaangażowanych w parafii i funkcjonowanie różnych grup parafialnych. Całość zwieńczono opisem specyficznych zwyczajów i obrzędów, typowych dla sławickiej parafii.

Ponadto Kapituła postanowiła przyznać dwa wyróżnienia. Otrzymali je:

– **mgr Przemysław Pawlak**, za pracę *Opat Adalbert Kurzeja OSB (1920–2016) jako przedstawiciel odnowy liturgicznej Kościoła oraz orędownik niemiecko-polskiego pojednania*, Uniwersytet Opolski, promotor: ks. dr hab. Piotr Górecki, prof. UO,

– **mgr Tomasz Mateusz Nocoń**, za pracę *Życie i posługa kapłańska Franciszka Strzyża (1876– 1942)*, Uniwersytet Śląski, promotor: ks. dr hab. Henryk Olszar, prof. UŚ.

Uroczyste wręczenie nagród oraz dyplomów autorom i promotorom prac odbędzie się **27 marca 2023 r. o godz. 10⁰⁰** w sali 201, w siedzibie Instytutu Śląskiego.

Informacje o Autorach wyróżnionych prac.

Przemysław Pawlak – urodził się 31 sierpnia 1997 roku w Raciborzu. Jest synem Beaty i Radosława Pawlak. Ma starszego brata Damiana i starszą siostrę Dominikę. Wychowywał się w rodzinnym mieście Kuźni Raciborskiej. Po ukończeniu szkoły podstawowej i gimnazjum w Zespole Szkół Dwujęzycznych w Solarni rozpoczął naukę w Liceum Ogólnokształcącym im. A. Mickiewicza w Raciborzu na profilu

biologiczno-chemicznym. Po zdaniu matury swoje kroki skierował do Wyższego Seminarium Duchownego w Opolu i podjął studia na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego. Studia i formację seminaryjną zakończył w 2022 r. W tym samym roku obronił pracę magisterską i przyjął święcenia kapłańskie. Obecnie posługuje jako wikariusz parafii NSPJ w Bytomiu-Szombierkach. Interesuje się historią Kościoła, historią Śląska oraz medycyną.

Tytuł pracy: *Ojciec Adalbert Kurzeja OSB (1920–2016) – człowiek odnowy liturgicznej Kościoła, orędownik niemiecko-polskiego pojednania.*

Streszczenie pracy:

Celem tej pracy było opisanie życia o. opata Adalberta Kurzei OSB z zaakcentowaniem jego zaangażowania w sferze odnowy liturgicznej posoborowej oraz wysiłków na rzecz pojednania niemiecko-polskiego po II wojnie światowej. Koleje jego życia nie zostało do tej pory w żaden szerszy sposób opisane. Pojawiły się tylko krótkie biogramy, napisane po jego śmierci.

Niniejsza praca ma na celu uzupełnienie tej pustki. Praca podzielona jest na trzy rozdziały: koleje młodościowego życia, okres działalności w zakonie benedyktyńskim, a także na płaszczyźnie liturgicznej odnowy soborowej i dzieła pojednania niemiecko-polskiego. Franz Kurzeja urodził się w 1920 r. w rodzinie Paula i Agnes Kurzejów. Już od młodych lat można dostrzec u niego chęć poświęcenia się na służbę Kościoła. Dlatego po ukończeniu gimnazjum w Raciborzu wstąpił do seminarium we Wrocławiu. Naukę jednak szybko przerwała mu wojna, gdyż został zwerbowany do wojska. Na końcu wojny znalazł się we Włoszech, gdzie jako ochotnik odgruzowywał opactwo na Monte Cassino, a następnie w Rzymie ukończył formację seminaryjną i przyjął święcenia kapłańskie. W rozdziale drugim przedstawiono koleje jego życia od wstąpienia do opactwa w Maria Laach aż do śmierci w 2016 r. Opisano w nim także jego działalność naukową jako liturgisty oraz pracę w ramach odnowy liturgicznej w Niemczech. W ostatniej części pracy zostały ujęte zagadnienia związane z jego obrazem we wspomnieniach. Omówiono jego działalność na rzecz pojednania, liczne relacje przyjacielskie w Polsce, scharakteryzowano prowadzoną przez niego korespondencję, m.in. z kard. Kominkiem, oraz podejmowane przez niego dzieła na rzecz pojednania pomiędzy narodami.

Tomasz Nocoń – urodzony i mieszkający w Rudzie Śląskiej. Magister teologii, absolwent Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, słuchacz Podyplomowych Studiów Teologii Pastoralnej na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Nauczyciel religii w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Mikołowie oraz w Szkole Podstawowej nr 4 im. Marii Konopnickiej w Mikołowie. Pasjonat historii Śląska. Prowadzi badania naukowe dotyczące sylwetek kapłanów historycznie związanych z parafią ściecia św. Jana Chrzciciela w Rudzie Śląskiej-Goduli. Autor artykułów z zakresu historii (archi)diecezji katowickiej.

Tytuł pracy: *Życie i posługa kapłańska Franciszka Strzyża (1876– 1942).*

Streszczenie pracy:

„Ojciec parafii i opiekun diecezji” – w tych słowach można streścić życie ks. Franciszka Strzyża, które zostało ukazane w wyżej wymienionej pracy magisterskiej. Górnośląski kapłan swoje życiowe powołanie wypełniał z miłością i oddaniem wobec Boga i powierzonych sobie wiernych. Postawę wrażliwości na drugiego człowieka wyniósł on z domu rodzinnego, gdzie rodzice - Antoni i Józefina - wychowywali sześcioro swoich dzieci. Przyszły kapłan przyszedł na świat w Żyrowej u podnóża Góry Świętej Anny, skąd

kolejne etapy edukacji zaprowadziły go przez Strzelce Opolskie i Bytom do Wrocławia, gdzie podjął studia wyższe na Wydziale Teologii Katolickiej. Tam też przyjął święcenia kapłańskie, po których został skierowany do pracy, najpierw w Katowicach, a następnie w Raciborzu. W pierwszych latach kapłaństwa duszpasterzował z proboszczami, którzy stali się dla niego wzorami do naśladowania, zwłaszcza w podejmowaniu posługi w języku polskim i niemieckim. Trzecią, a zarazem ostatnią placówką, w której pracował była Parafia Ścięcia Świętego Jana Chrzciciela w Goduli, gdzie wraz z parafianami i księżmi wikariuszami formował żywą wspólnotę i zyskiwał zaufanie w oczach przełożonych. Wraz z innymi kapłanami tworzył podwaliny pod nową diecezję śląską (katowicką), a po jej utworzeniu zasiadał w diecezjalnych gremiach. Trwała lojalność wobec biskupów sprawiła, że w okresie II wojny światowej został on mianowany wikariuszem generalnym diecezji. Liczne obowiązki, stres i pogłębiająca się choroba serca przyczyniły się do śmierci ks. Franciszka w wieku niespełna sześćdziesięciu sześciu lat. Praca ta jest więc swoistym oddaniem hołdu kapłanowi, który pomimo przeciwności nigdy nie wyparł się swoich korzeni i śląskiej tożsamości. Tekst został oparty głównie na licznych, niepublikowanych dotąd archiwaliach - kościelnych i cywilnych, które pozwalają zaznajomić się z sylwetką ks. Franciszka Strzyża, osoby do tej pory niedocenianej czy wręcz zapomnianej.

Leokadia Drożdż

Sekretarz Kapituły